

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 15. marca 2012*

„Neizpolnitev obveznosti države — Direktiva 92/43/EGS — Člena 4(1) in 12(1) — Nevključitev jezera Paralimni med območja, pomembna za Skupnost, v določenem roku — Sistem varstva vrste *Natrix natrix* cypriaca (ciprska belouška)“

V zadevi C-340/10,

zaradi tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti na podlagi člena 258 PDEU, vložene 7. julija 2010,

Evropska komisija, ki jo zastopata G. Zavvos in D. Recchia, zastopnika, z naslovom za vročanje v Luxembourg,

tožeča stranka,

proti

Republiki Ciper, ki jo zastopata K. Lykourgos in M. Chatzigeorgiou, zastopnika,

tožena stranka,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, A. Prechal, sodnica, K. Schiemann, L. Bay Larsen (poročevalec), sodnika, in C. Toader, sodnica,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: grščina.

Sodbo

- 1 Evropska komisija s tožbo Sodišču predlaga, naj ugotovi, da Republika Ciper s tem,
 - da območja jezera Paralimni ni dodala na nacionalni seznam predlaganih območij, pomembnih za Skupnost (v nadaljevanju: pOPS),
 - da je dopuščala dejavnosti, ki resno ogrožajo ekološke značilnosti jezera Paralimni, in da ni sprejela potrebnih varstvenih ukrepov za ohranitev populacije vrste *Natrix natrix cypriaca* (ciprska belouška), ki pomeni ekološki interes tega jezera in jezcu Xyliatos, in
 - da ni sprejela ukrepov, potrebnih za vzpostavitev in uporabo sistema strogega varstva te vrste,ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 102), kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006 (UL L 363, str. 368, v nadaljevanju: Direktiva o habitatih), iz Direktive o habitatih, kakor je bila obrazložena v sodbah z dne 13. januarja 2005 v zadevi Dragaggi in drugi (C-117/03, Recueil, str. I-167) in z dne 14. septembra 2006 v zadevi Bund Naturschutz in Bayern in drugi (C-244/05, ZOdl., str. I-8445) in iz člena 12(1) te direktive.

Pravni okvir

- 2 Člen 3(1), prvi pododstavek, Direktive o habitatih določa, da se „[v]zpostavi [...] usklajeno evropsko ekološko omrežje posebnih ohranitvenih območij, imenovano Natura 2000. To omrežje, ki ga sestavljajo območja z naravnimi habitatnimi tipi iz Priloge I in habitatni vrste iz Priloge II, omogoča, da se vzdržuje ali, če je to primerno, obnovi ugodno stanje ohranjenosti zadevnih naravnih habitatnih tipov in habitatov teh vrst na njihovem naravnem območju razširjenosti.“

- 3 Člen 4(1) in (2) Direktive o habitatih določa:

„1. Na podlagi meril iz Priloge III (faza 1) in ustreznih znanstvenih informacij vsaka država članica predlaga seznam območij in označi, kateri naravni habitatni tipi iz Priloge I in domorodne vrste iz Priloge II so prisotni na teh območjih. Pri živalskih vrstah z velikim območjem razširjenosti ta območja ustrezajo tistim prostorom naravnega območja razširjenosti te vrste, ki imajo fizične ali biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje. Pri vodnih vrstah z velikim območjem razširjenosti se taka območja predlagajo le, če je možno opredeliti območje, ki ima fizične in biološke dejavnike, bistvene za njihovo življenje in razmnoževanje. [...]

Seznam se pošlje Komisiji v treh letih od notifikacije te direktive skupaj z informacijami o vsakem območju. [...]

2. Na podlagi meril iz Priloge III (faza 2) [...] Komisija izdela iz seznamov držav članic v soglasju z vsako državo članico osnutek seznama območij, pomembnih za Skupnost, v katerem so označena območja z enim ali več prednostnimi naravnimi habitatnimi tipi ali prednostnimi vrstami.

[...]

Seznam območij, ki so bila izbrana za območja, pomembna za Skupnost, na katerem so označena območja z enim ali več prednostnimi naravnimi habitatnimi tipi ali prednostnimi vrstami, sprejme Komisija skladno s postopkom iz člena 21.“

4 Člen 5 te direktive določa:

„1. V izjemnih primerih, če Komisija ugotovi, da v nacionalnem seznamu iz člena 4(1) ni območja s prednostnim naravnim habitatnim tipom ali prednostno vrsto, za katero na podlagi ustreznih in zanesljivih znanstvenih informacij meni, da je bistveno za ohranitev tega prednostnega naravnega habitatnega tipa ali za preživetje te prednostne vrste, se sproži dvostranski posvetovalni postopek med to državo članico in Komisijo, da se primerjajo znanstveni podatki, ki sta jih uporabili.

2. Če po izteku obdobja posvetovanja, ki ne presega šestih mesecev, spor še ni rešen, Komisija Svetu posreduje predlog o izbiri območja za območje, pomembno za Skupnost.

3. Svet soglasno odloči v treh mesecih od datuma, ko mu je bil predlog predan.

4. Med posvetovanjem in do odločitve Sveta velja za to območje člen 6(2).“

5 Člen 12(1) Direktive o habitatih določa:

„Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki prepoveduje:

- a) vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi;
- b) namerno vznemirjanje teh vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo;
- c) namerno uničevanje ali odvzem jajc iz narave;
- d) poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč.“

6 Ciprska belouška je prednostna vrsta iz Priloge II in Priloge IV(a) k Direktivi o habitatih.

Dejansko stanje in predhodni postopek

7 Komisija je 16. maja 2006 prejela pritožbo združenja okoljskih in ekoloških organizacij Cipra v zvezi z neustreznim varstvom ciprske belouške. V skladu s to pritožbo naj bi Republika Ciper med drugim območja jezera Paralimni neupravičeno ne dodala na nacionalni seznam pOPS.

8 Komisija je ob upoštevanju informacij, ki jih je imela na voljo, Republiki Ciper 23. marca 2007 poslala uradni opomin, s katerim je slednjo opozorila na neustrezno varstvo te vrste, ker območja jezera Paralimni ni dodala na nacionalni seznam pOPS in ker tega območja in območja jezera Xyliatos ni zavarovala.

9 Republika Ciper je z dopisom z dne 18. maja 2007 odgovorila na uradni opomin in navedla, da so med pristojnimi organi in zadevnimi strankami potekale razprave, da bi pred koncem leta 2007 sprejeli splošno sprejet predlog o vključitvi območja jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS. Ta država članica je navedla tudi različne ukrepe, ki so bili sprejeti za okrepitev varovanja tega območja in jezera Xyliatos. Nazadnje je navedla, da je bilo pošiljanje uradnega opomina preuranjeno in nezakonito, ker bi morala Komisija izvesti postopek iz člena 5 Direktive o habitatih, in ne postopka zaradi neizpolnitve obveznosti iz člena 258 PDEU.

10 Komisija je z dopisom z dne 6. junija 2008 izdala obrazloženo mnenje, v katerem je ugotovila, da Republika Ciper s tem, da ni sprejela zakonov in drugih predpisov, potrebnih za uskladitev z Direktivo o habitatih, ni izpolnila obveznosti iz navedene direktive. Komisija je zato Republiko Ciper pozvala, naj ukrepe, ki so potrebni za uskladitev s tem obrazloženim mnenjem, sprejme v dveh mesecih od njegovega prejema.

- 11 Republika Ciper je na navedeno obrazloženo mnenje odgovorila z dopisom z dne 21. novembra 2008, v katerem je navedla ukrepe, ki jih je sprejela za varstvo ciprske belouške, in poudarila napredek v zvezi z vključitvijo jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS.
- 12 Komisija je v dopisu z dne 18. decembra 2009 izpostavila predvsem pritožbe v zvezi s pozidavo na severu območja jezera Paralimni.
- 13 Republika Ciper je z dopisom z dne 23. decembra 2009 Komisijo obvestila, da je bilo navedeno območje uradno vključeno na nacionalni seznam pOPS 24. novembra 2009. Vendar ta država članica skrajnega severnega dela jezera Paralimni še ni vključila na ta seznam.
- 14 Republika Ciper je nato zavrnila pritožbe, ki jih je izpostavila Komisija v zvezi s pozidavo na severu navedenega jezera.

Tožba

Nevključitev jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS

Trditve strank

- 15 Komisija meni, da Republika Ciper s tem, da pred iztekom roka, določenega v obrazloženem mnenju, območja jezera Paralimni ni vključila na nacionalni seznam pOPS, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive o habitatih.
- 16 Komisija v zvezi s členom 5(1) Direktive o habitatih – katerega uporabo je v predhodnem postopku predlagala Republika Ciper, ker je Komisija ugotovila, da območja, ki je bistveno za preživetje ciprske belouške, ni na nacionalnem seznamu pOPS – zatrjuje, da je pogoj za uporabo te določbe znanstveno nesoglasje med njo in zadevno državo članico, ki ga v obravnavanem primeru ni. V obravnavanem primeru so informacije, ki jih uporabljata obe strani, enake in jih ni mogoče izpodbijati. Republika Ciper naj bi se v dopisih z dne 12. avgusta in 21. novembra 2008 zavezala območje jezera Paralimni vključiti na nacionalni seznam pOPS. Vprašanje znanstvenega nesoglasja in primerjave informacij naj se zato ne bi postavljalo.
- 17 Komisija podredno zatrjuje, da obstajajo trdni indici, da meje območja, ki so ji bile nazadnje posredovane v zvezi z določitvijo pOPS, ne zadostujejo za varstvo in ohranitev ciprske belouške – in sicer, ker ne vključujejo pomembnega območja na skrajnem severnem delu jezera Paralimni, ki je bilo leta 2009 spremenjeno v zazidljivo območje – in da zato kršitev ni prenehala.
- 18 Republika Ciper opozarja, da ni nikoli ugovarjala temu, da bi moralo biti območje jezera Paralimni pOPS. Vendar zatrjuje, da potek sedanjega območja pOPS zadostuje za varstvo in ohranitev zadevne vrste. Slednja naj bi se nahajala le na jugu in je v pOPS. Poleg tega naj v študiji avstrijskega strokovnjaka, na katero se Komisija sklicuje, ne bi bilo jasno navedeno, katero pOPS bi bilo treba določiti, da bi bila ciprska belouška zadostno varovana.
- 19 Ker Republika Ciper trdi – s sklicevanjem na znanstvene podatke – da razmejitev pOPS zadostuje za ohranitev ciprske belouške in njenih habitatov, o čemer Komisija dvomi, naj bi obstajalo znanstveno nesoglasje v zvezi z oceno znanstvenih informacij. To nesoglasje naj bi utemeljevalo izvedbo dvostranskega posvetovalnega postopka, določenega v členu 5 Direktive o habitatih.

Presoja Sodišča

- 20 V zvezi s predmetom tožbe je treba spomniti, da lahko Sodišče na podlagi člena 92(2) Poslovnika Sodišča po uradni dolžnosti preizkusi, ali so izpolnjene procesne predpostavke javnega reda.

- 21 V skladu s sodno prakso je cilj predhodnega postopka ta, da zadevna država članica dobi možnost, da izpolni svoje obveznosti, ki izvirajo iz prava Unije, in da zoper očitke Komisije učinkovito uveljavi svoja obrambna sredstva. Predmet tožbe, vložene na podlagi člena 258 PDEU, je zato omejen s predhodnim postopkom, predvidenim v tej določbi. Tožba torej ne more temeljiti na drugih očitkih, kot so ti, navedeni v predhodnem postopku (glej zlasti sodbo z dne 10. maja 2001 v zadevi Komisija proti Nizozemski, C-152/98, Recueil, str. I-3463, točka 23).
- 22 V obravnavani zadevi je treba navesti, da iz spisa, predloženega Sodišču, ni razvidno, niti da bi stranki v predhodnem postopku, bodisi v fazi uradnega opomina bodisi obrazloženega mnenja, obravnavali vprašanje razmejitve območja jezera Paralimni niti da bi Komisija zatrjevala karkoli v zvezi zgolj s severnim delom tega območja. Komisija je glede ne vključitve območja jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS samo na splošno, ne da bi omenjala njegovo razmejitev, pozvala k vključitvi tega območja na nacionalni seznam pOPS, Republika Ciper pa se je zavezala, da ga bo vključila na ta seznam, kar je nazadnje storila sedemnajst mesecev po izdaji obrazloženega mnenja.
- 23 Ker se predhodni postopek nikakor ni nanašal na razmejitev območja jezera Paralimni, niti posebej na vprašanje njegove vključitve v severni del območja, tožba v delu, v katerem se nanaša na ta predmet, ni dopustna.
- 24 Sodišče v zvezi z očitkom ne vključitve območja jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS navaja, da ni bilo nikoli sporno, da bi bilo na splošno treba to območje vključiti na ta seznam.
- 25 Zato je treba ugotoviti, prvič, da pogoji za uporabo člena 5 Direktive o habitatih v nobenem primeru niso bili izpolnjeni za nobenega od teh dveh očitkov.
- 26 Drugič, v zvezi z očitkom ne vključitve območja jezera Paralimni na nacionalni seznam pOPS ni sporno, da ni bilo vključeno na navedeni seznam pred iztekom roka, določenega v obrazloženem mnenju.
- 27 Ker se neizpolnitev obveznosti presoja glede na stanje države članice, kakršno se je pokazalo ob izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, in ker Sodišče ne sme upoštevati pozneje nastalih sprememb (glej zlasti sodbi z dne 11. januarja 2007 v zadevi Komisija proti Irski, C-183/05, ZOdl., str. I-137, točka 17, in z dne 11. novembra 2010 v zadevi Komisija proti Italiji, C-164/09, točka 19), je treba ugotoviti, da je tožba Komisije v delu, v katerem se nanaša na navedeni očitek, utemeljena.

Dopuščanje dejavnosti, ki slabšajo in uničujejo stanje habitatov zadevnih vrst

Dopustnost

– Trditve strank

- 28 Republika Ciper zatrjuje, da niti uradni opomin niti obrazloženo mnenje ne omenjata strelskega poligona in izkopavanj. Komisija naj bi zato s tem, da je v tožbi navedla, da se zaradi dejavnosti strelskega poligona in izkopavanj stanje habitatov zadevnih vrst slabša in uničuje, razširila predmet spora.
- 29 Republika Ciper zatrjuje, da ker ni imela možnosti podati stališča v odgovor na te trditve, jih Sodišče pri proučitvi očitkov Komisije ne sme upoštevati. Predmet spora se namreč lahko razširi na dejstva, ki so nastala po obrazloženem mnenju, le če so iste vrste in pomenijo enako ravnanje, kar pa v obravnavani zadevi ni tako.

- 30 Glede poselitve „severnega dela jezera“ naj obrazloženo mnenje ne bi podrobneje pojasnjevalo splošnih trditvev iz uradnega opomina. Natančneje, pozidava zadevnega kraja naj bi bila prvič navedena v dopisu Komisije z dne 18. decembra 2009. „Severni del jezera“ naj ne bi bil naveden niti v uradnem opominu niti v obrazloženem mnenju.
- 31 Zato Republika Ciper meni, da je treba trditve Komisije v zvezi s strelskim poligonom, izkopavanji in poselitvijo severnega dela jezera Paralimni zavreči kot nedopustne.
- 32 Komisija tako v uradnem opominu kot tudi obrazloženem mnenju poudarja, da graja ravnanje Republike Ciper, ki dopušča dejavnosti, ki resno ogrožajo ekološke značilnosti navedenega jezera, in dejstvo, da ni sprejela potrebnih varstvenih ukrepov za ohranitev populacije ciprske belouška, s čimer krši pravo Unije. V tem smislu in v podporo temu očitku Komisija podrobneje navaja čezmerno črpanje vode, pozidave in motokrosistične dirke.
- 33 Komisija poudarja, da tudi če bi obratovanje strelskega poligona in izkopavanja pomenila dejstva, ki so nastala po obrazloženem mnenju, se predmet spora lahko razširi na dejstva, ki so nastala po tem mnenju, če so ta dejstva iste vrste kot tista, na katera se nanaša navedeno mnenje, in pomenijo enako ravnanje. Sporna dejstva naj bi bila iste vrste kot tista, na katera se nanaša obrazloženo mnenje in naj bi pomenila enako ravnanje.
- 34 Komisija glede domnevnih nenatančnih navedb v zvezi s pozidavo poudarja, da je splošni koncept opredelila kot pozidavo „ob jezeru, vendar tudi znotraj njegovih meja“. Ta podrobna navedba naj bi očitno vključevala tudi severni del jezera, ker naj bi se ta nahajal „znotraj [...] meja“ jezera. Komisija naj v nobenem primeru ne bi imela dejanske možnosti nedavni problem pozidave, ki vpliva na severni del jezera, vključiti v uradni opomin ali obrazloženo mnenje, ker naj bi Republika Ciper to območje v svoj urbanistični načrt vključila šele marca 2009, torej precej po izteku roka za odgovor na obrazloženo mnenje.

– Presoja Sodišča

- 35 V zvezi z izkopavanji je treba navesti, da ta so navedena med ravnanji, ki jih je Komisija v uradnem opominu in obrazloženem mnenju očitala Republiki Ciper.
- 36 Trditve v zvezi z dopuščanjem izkopavanj je zato dopustna.
- 37 V zvezi z obratovanjem strelskega poligona je treba poudariti, da – kot je priznala Komisija – to dejstvo v predhodnem postopku ni bilo navedeno. Čeprav je dejstva, ki so nastala po obrazloženem mnenju, vendar so iste vrste kot tista, na katera se nanaša to mnenje, in pomenijo enako ravnanje, v postopku zaradi neizpolnitve obveznosti mogoče upoštevati (glej v tem smislu sodbi z dne 22. marca 1983 v zadevi Komisija proti Franciji, 42/82, Recueil, str. 1013, točka 20, in z dne 4. februarja 1988 v zadevi Komisija proti Italiji, 113/86, Recueil, str. 607, točka 11), pa glede obratovanja strelskega poligona – če se ga primerja s črpanjem vode, pozidavo, izkopavanji ali organiziranjem motokrosističnih dirk – to ni mogoče.
- 38 Trditve glede obratovanja strelskega poligona zato ni dopustna.
- 39 V zvezi s trditvijo glede poselitve severnega dela jezera Paralimni in njenih vplivov na to območje je treba ugotoviti, da je – ob upoštevanju navedenega v točki 23 te sodbe in dejstva, da Komisija tega v nobenem primeru niti v uradnem opominu niti v obrazloženem mnenju ni navajala – prav tako nedopustna.

Utemeljenost

– Trditve strank

- 40 Komisija meni, da se sodna praksa Sodišča, v skladu s katero je priznana potreba po varstvu pOPS in ohranitvi ciljev Direktive o habitatih, zlasti glede vzpostavitve usklajenega evropskega ekološkega omrežja, uporablja tudi za območja, ki izpolnjujejo okoljska merila za uvrstitev na seznam pOPS.

- 41 Komisija navaja, da Republika Ciper dopušča čezmerno in nezakonito črpanje vode, ki povzroča predvsem uničenje habitata zadevne vrste oziroma njihovih reprezentativnih značilnosti. Poleg tega naj bi se zaradi pozidave zadevnega območja zmanjšala površina tega habitata, kar naj bi zelo škodljivo vplivalo na ohranitev območja. Poleg tega naj bi bila organizacija motokrosističnih dirk za ciprsko belouško posebej škodljiva, ker povzroča stalno vznemirjanje in naj bi bila nevarna, ker naj bi povzročala poškodovanje oziroma celo pogin živali.
- 42 Republika Ciper je navedla, da je prenehala črpati vodo na področjih, na katerih ima ciprska belouška habitat, in da skrbi v zvezi s padcem gladine vode v habitatu te vrste in uničevanjem tega habitata zaradi črpanja vode niso utemeljene. Tožena stranka v zvezi z gradnjo stanovanj „ob jezeru“ poudarja, da ni nobene poselitve znotraj pOPS in da poselitev na obrobju tega območja ne omejuje habitata ciprske belouške ter da v nasprotju s trditvami Komisije nima škodljivih posledic. Republika Ciper navaja, da je prenehala organizirati motokrosistične dirke in da je bila proga uničena.

– Presoja Sodišča

- 43 Glede območij, ki jih je mogoče upravičeno opredeliti kot območja, pomembna za Skupnost, in ki so navedena v nacionalnih seznamih, posredovanih Komisiji, ter zlasti območja s prednostnimi naravnimi habitatnimi tipi ali prednostnimi vrstami, je treba spomniti, da so države članice v skladu z Direktivo o habitatih dolžne sprejeti varstvene ukrepe za ohranitev ustreznega ekološkega interesa, ki ga imajo ta območja na nacionalni ravni glede na cilj ohranjanja naravnih habitatov, ki ga zasleduje ta direktiva (glej zgoraj navedeno sodbo Draggagi in drugi, točka 30).
- 44 Ustrezn sistem varstva, ki se uporablja za območja iz nacionalnega seznama, ki je bil na podlagi člena 4(1) Direktive o habitatih posredovan Komisiji, zahteva, da države članice ne dovoljujejo posegov, ki bi lahko resno ogrozili ekološke značilnosti teh območij. Za tak primer gre zlasti, ko lahko poseg bodisi občutno zmanjša površino območja, bodisi privede do izginotja prednostnih vrst, ki se nahajajo na tem območju, bodisi na koncu privede do uničenja navedenega območja ali njegovih reprezentativnih značilnosti (glej zgoraj navedeno sodbo Bund Naturschutz in Bayern in drugi, točki 46 in 47).
- 45 Če namreč ne bi bilo tako, bi bil postopek odločanja v Evropski uniji, ki ne temelji samo na celovitosti območij, kot so jih v uradnem obvestilu sporočile države članice, ampak je zanj značilna tudi izvedba ekoloških primerjav med različnimi območji, ki jih predlagajo države članice, lahko napačen in Komisija na zadevnem področju ne bi več mogla izpolnjevati nalog, in sicer predvsem sprejemati seznama območij, ki so bila izbrana kot območja, pomembna za Skupnost, da bi se vzpostavilo usklajeno evropsko ekološko omrežje posebnih ohranitvenih območij (glej zgoraj navedeno sodbo Bund Naturschutz in Bayern in drugi, točki 41 in 42).
- 46 Zgoraj navedene trditve v vsakem primeru smiselno veljajo tudi za območja, za katera zadevna država članica ne izpodbija, da izpolnjujejo okoljska merila iz člena 4(1) Direktive o habitatih, in ki bi zato morala biti na nacionalnem seznamu pOPS, posredovanem Komisiji.
- 47 Na podlagi Direktive o habitatih in ciljev, ki jih ta uresničuje, namreč ni mogoče sprejeti stališča, da območje, kakršno je v obravnavani zadevi, za katero zadevna država članica ne izpodbija, da ga je treba vključiti na navedeni seznam, ne uživa nikakršnega varstva.
- 48 V zvezi z ravnanji, ki jih Komisija očita Republiki Ciper in za katera zatrjuje, da so vzrok za uničenje habitatov ciprske belouške na območju jezera Paralimni in ogrožitev ohranitve populacije te vrste na tem območju, ni sporno, da je organiziranje motokrosističnih dirk na zadevnem območju – za katerega tožena stranka, zatrjuje, da ga je po izteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, prenehala – ravnanje, ki resno ogroža ekološke značilnosti tega območja.

- 49 V zvezi s tem je očitek torej utemeljen.
- 50 Iz spisa je razvidno, da čezmerno črpanje vode na zadevnem območju ob izteku dvomesečnega roka, določenega v obrazloženem mnenju, še ni bilo končano. Jasno je, da bi lahko v obravnavanem primeru taka dejavnost bistveno škodovala habitatu ciprske belouške in ohranitvi te vrste, predvsem v sušnem obdobju.
- 51 Zato je treba očitek sprejeti tudi v zvezi s tem.
- 52 Republika Ciper glede pozidave zunaj severnega dela zadevnega pOPS, ki naj bi povzročila zmanjšanje površine habitata zadevne vrste in ki jo Komisija očita tej državi članici, priznava, da se je ta pozidava izvajala okoli pOPS, vendar ne v tem območju, in izpodbija obstoj škodljivih vplivov, ki jih zatrjuje Komisija.
- 53 V zvezi s tem je treba spomniti, da mora Komisija v skladu z ustaljeno sodno prakso v postopku zaradi neizpolnitve obveznosti dokazati obstoj zatrjevane neizpolnitve in Sodišču predložiti potrebne dokaze, da lahko to preveri, ali gre za neizpolnitev obveznosti, pri čemer se Komisija ne more opreti na kakršno koli domnevo (glej zlasti zgoraj navedeno sodbo v zadevi Komisija proti Irski, točka 39, in sodbo z dne 22. septembra 2001 v zadevi Komisija proti Španiji, C-90/10, točka 25).
- 54 Ker ni nobenega dokaza o vplivu navedene pozidave na površino habitata ciprske belouške v zadevnem pOPS, te trditve, tako kot trditve v zvezi z dopuščanjem izkopavanj, v nobenem primeru ni mogoče šteti za utemeljeno.
- 55 Zato je treba očitek v zvezi s kršitvijo Direktive o habitatih zaradi dopuščanja dejavnosti, ki slabšajo in uničujejo stanje habitatov zadevnih vrst na območju jezera Paralimni, sprejeti, razen v zvezi z ugotovitvami, navedenimi v točki 54 obravnavane sodbe.

Nevzpostavitev in neuporaba sistema strogega varstva ciprske belouške

Trditve strank

- 56 Komisija meni, da Republika Ciper s tem, da je dopuščala zgoraj navedene dejavnosti, zlasti čezmerno črpanje vode in organizacijo motokrosističnih dirk, in da ni sprejela varstvenih ukrepov, ni izpolnila obveznosti iz člena 12(1) Direktive o habitatih. Zaradi navedenih dejavnosti naj bi se namreč površina habitata ciprske belouške in populacija te vrste na območju jezera Paralimni zmanjšali.
- 57 Komisija meni, da imajo načrti pozidave navedenega območja zaradi odstranjevanja zemlje in izkopavin, ki uničujejo habitat navedene vrste, hude posledice. Delitev severnega dela jezera Paralimni naj bi povzročila tudi kršitev člena 12(1)(a) in (b) Direktive o habitatih.
- 58 Republika Ciper zatrjuje, da je, razen glede nezakonitega obratovanja dirkaške proge, sprejela potrebne ukrepe za vzpostavitev sistema strogega varstva ciprske belouške in da zato ni kršila obveznosti iz člena 12(1) Direktive o habitatih.

Presoja Sodišča

- 59 Spomniti je treba, da člen 12(1) Direktive o habitatih državam članicam nalaga, da morajo sprejeti potrebne ukrepe, da vzpostavijo sistem strogega varstva živalskih vrst iz Priloge IV(a) k tej direktivi na njihovem naravnem območju razširjenosti, ki prepoveduje vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov teh vrst v naravi, namerno vznemirjanje navedenih vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo, namerno uničevanje ali odvzem jajc iz narave ter poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč.

- 60 Prenos te določbe državam članicam nalaga ne samo sprejetje popolnega pravnega okvira, ampak tudi izvajanje konkretnih in posebnih ukrepov varstva (zgoraj navedena sodba Komisija proti Irski, točka 29).
- 61 Podobno sistem strogega varstva predpostavlja sprejetje povezanih in koordiniranih preventivnih ukrepov (sodba z dne 16. marca 2006 v zadevi Komisija proti Grčiji, C-518/04, točka 16, in zgoraj navedena sodba Komisija proti Irski, točka 30).
- 62 Tak sistem strogega varstva mora torej preprečiti vse oblike namernega ujetja ali ubitja osebkov živalskih vrst iz Priloge IV(a) Direktive o habitatih v naravi, namerno vznemirjanje teh vrst, zlasti med razmnoževanjem, vzrejo mladičev, zimskim spanjem in selitvijo, namerno uničevanje ali odvzem jajc iz narave ter poškodovanje ali uničenje razmnoževališč ali počivališč navedenih vrst (glej v tem smislu sodbo z dne 9. junija 2011 v zadevi Komisija proti Franciji, C-383/09, ZOdl., str. I-4869).
- 63 V obravnavani zadevi je država članica, ki je tožena stranka, priznala, da je z dopuščanjem organiziranja motokrosističnih dirk kršila člen 12(1) Direktive o habitatih.
- 64 Glede čezmernega črpanja vode je – ob upoštevanju točke 50 obravnavane sodbe in dejstva, da je bila prisotnost ciprske belouške na območju jezera Paralimni dobro znana – treba ugotoviti, da v vsakem primeru pomeni namerno vznemirjanje v smislu člena 12(1) Direktive o habitatih.
- 65 V zvezi s trditvijo o škodljivih posledicah za ciprsko belouško, povezanih s pozidavo območja jezera Paralimni, je iz dokazov v spisu razvidno, da bi pozidava in obstoječe gradnje v območju jezera Paralimni ali v njegovi bližini, zlasti v njegovem severnem delu oziroma v bližini le-tega, na katere se nanašajo izkopavanja, lahko povzročile vznemirjanje te vrste, ki je varovana v celotnem ekosistemu tega območja.
- 66 V teh okoliščinah je torej očitno, da Republika Ciper ni vzpostavila sistema strogega varstva, ki bi omogočal učinkovito preprečevanje vseh dejanj, navedenih v točki 62 obravnavane sodbe.
- 67 Zato je očitek v zvezi s kršitvijo člena 12(1) Direktive o habitatih utemeljen.
- 68 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba tožbi Komisije ugoditi, vendar ne v delu, navedenem v točki 55 te sodbe.
- 69 Ugotoviti je torej treba, da Republika Ciper s tem,
- da območja jezera Paralimni ni dodala na nacionalni seznam pOPS,
 - da je dopuščala dejavnosti, ki resno ogrožajo ekološke značilnosti jezera Paralimni, in da ni sprejela potrebnih varstvenih ukrepov za ohranitev populacije vrste *Natrix natrix cypriaca* (ciprska belouška), ki pomeni ekološki interes tega jezera in jezua Xyliatos, in
 - da ni sprejela ukrepov, potrebnih za vzpostavitev in uporabo sistema strogega varstva te vrste,
- ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive o habitatih, Direktive o habitatih in člena 12(1) te direktive.

Stroški

- 70 V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ker je Komisija predlagala, naj se Republiki Ciper naloži plačilo stroškov, in ker ta s predlogi ni uspela, se ji naloži plačilo stroškov.

Iz teh razlogov

je Sodišče (četrti senat)

razsodilo:

1. Republika Ciper s tem,

- da območja jezera Paralimni ni dodala na nacionalni seznam predlaganih območij, pomembnih za Skupnost,
- da je dopuščala dejavnosti, ki resno ogrožajo ekološke značilnosti jezera Paralimni, in da ni sprejela potrebnih varstvenih ukrepov za ohranitev populacije vrste *Natrix natrix cypriaca* (ciprska belouška), ki pomeni ekološki interes tega jezera in jezua Xyliatos, in
- da ni sprejela ukrepov, potrebnih za vzpostavitev in uporabo sistema strogega varstva te vrste,
- ni izpolnila obveznosti iz člena 4(1) Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst, kakor je bila spremenjena z Direktivo Sveta 2006/105/ES z dne 20. novembra 2006, iz Direktive Sveta 92/43, kakor je bila spremenjena, in iz člena 12(1) Direktive 92/43, kakor je bila spremenjena.

2. Republik Ciper se naloži plačilo stroškov.

Podpisi